

Πρὸς Ῥωμαίους

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς¹ ἀπόστολος, ἀφωρισμένος² εἰς **1**
 εὐαγγέλιον θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο³ διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν **2**
 γραφαῖς ἀγίαις, περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος **3**
 Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ ὀρισθέντος⁴ υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ **4**
 πνεῦμα ἁγιωσύνης,⁵ ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν⁶ εἰς ὑπακοὴν⁷ **5**
 πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐστὲ **6**
 καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ¹ Ἰησοῦ χριστοῦ: πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ⁸ **7**
 ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς¹ ἁγίοις: χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
 πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ὑπὲρ πάντων **8**
 ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται⁹ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. Μάρτυς **9**
 γὰρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω¹⁰ ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
 εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως¹¹ μνησθῆναι¹² ὑμῶν ποιοῦμαι,
 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεόμενος,¹³ εἴ πως ἤδη ποτὲ **10**
 εὐοδωθήσομαι¹⁴ ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. **11**
 Ἐπιποθῶ¹⁵ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ¹⁶ χάρισμα¹⁷ ὑμῖν

¹ κλητός, called, summoned. ² ἀφορίζω, separate, set apart. ³ προεπαγγέλλομαι, promise beforehand. ⁴ ὀρίζω, mark off by boundaries, determine. ⁵ ἁγιωσύνη, ης, ἡ, holiness, holy or sanctified state. ⁶ ἀποστολή, ης, ἡ, apostleship, commission. ⁷ ὑπακοή, ης, ἡ, obedience. ⁸ Ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ⁹ καταγγέλλω, proclaim, declare openly. ¹⁰ λατρεύω, serve, worship. ¹¹ ἀδιαλείπτως, constantly, unceasingly. ¹² μνησθῆναι, ας, ἡ, remembrance, mention. ¹³ δεόμαι, ask, request. ¹⁴ εὐοδόω, cause to prosper. ¹⁵ ἐπιποθέω, long for, strain after. ¹⁶ μεταδίδωμι, give a share of, share. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor.

πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι¹ ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν, 12
 συμπααρακληθῆναι² ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ
 ἐμοῦ. Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,³ ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις⁴ προεθέμην⁵ 13
 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς – καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο⁶ – ἵνα τινὰ καρπὸν
 σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησὶν τε καὶ 14
 βαρβάροις,⁷ σοφοῖς⁸ τε καὶ ἀνοήτοις⁹ ὀφειλέτης¹⁰ εἰμί: οὕτως τὸ κατ’ 15
 ἐμὲ πρόθυμον¹¹ καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ¹² εὐαγγελίσασθαι. Οὐ γὰρ 16
 ἐπαισχύνομαι¹³ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστιν
 εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. 17
 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν,
 καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν¹⁴ καὶ 18
 ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων: ¹⁵ διότι¹⁶ 19
 τὸ γνωστὸν¹⁷ τοῦ θεοῦ φανερόν¹⁸ ἐστιν ἐν αὐτοῖς: ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς
 ἐφάνέρωσεν. Τὰ γὰρ ἀόρατα¹⁹ αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως²⁰ κόσμου τοῖς 20
 ποιήμασιν²¹ νοούμενα²² καθορᾶται,²³ ἢ τε αἰδῖος²⁴ αὐτοῦ δύναμις καὶ
 θειότης,²⁵ εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους: ²⁶ διότι¹⁶ γινόντες τὸν 21
 θεόν, οὐχ ὥς θεὸν ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ’ ἐματαιώθησαν²⁷ ἐν
 τοῖς διαλογισμοῖς²⁸ αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη²⁹ ἡ ἀσύνετος³⁰ αὐτῶν

¹ στηρίζω, establish, fix firmly. ² συμπααρακαλέω, invite, encourage along with others. ³ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴ πολλάκις, often, many times. ⁵ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ⁶ δεῦρο, until now, come here! ⁷ βάρβαρος, barbarous, barbarian. ⁸ σοφός, wise. ⁹ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ πρόθυμος, willing, ready. ¹² ῥώμη, ης, ἡ, Rome, strength. ¹³ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹⁴ ἀσέβεια, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ¹⁵ κατέχω, hold back, hold fast. ¹⁶ διότι, because, on this account. ¹⁷ γνωστός, known, acquaintance. ¹⁸ φανερός, manifest, apparent. ¹⁹ ἀόρατος, invisible, unseen. ²⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²¹ ποίημα, τος, τό, work, creation. ²² νοέω, understand, consider. ²³ καθοράω, perceive, discern clearly. ²⁴ αἰδῖος, eternal, everlasting. ²⁵ θειότης, ητος, ἡ, divinity, divine nature. ²⁶ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ²⁷ ματαιώω, become vain. ²⁸ διαλογισμός, οὐ, ὁ, reasoning, questioning. ²⁹ σκοτίζω, darken. ³⁰ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent.

καρδία. Φάσκοντες¹ εἶναι σοφοί² ἐμωράνθησαν,³ καὶ ἥλλαξαν⁴ τὴν 22
 δόξαν τοῦ ἀφθάρτου⁵ θεοῦ ἐν ὁμοιώματι⁶ εἰκόνος⁷ φθαρτοῦ⁸
 ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν⁹ καὶ τετραπόδων¹⁰ καὶ ἐρπετῶν.¹¹

Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν 24
 αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν,¹² τοῦ ἀτιμάζεσθαι¹³ τὰ σώματα αὐτῶν ἐν
 ἑαυτοῖς· οἵτινες μετήλλαξαν¹⁴ τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει,¹⁵ 25
 καὶ ἐσεβάσθησαν¹⁶ καὶ ἐλάτρευσαν¹⁷ τῇ κτίσει¹⁸ παρὰ τὸν κτίσαντα,¹⁹
 ὃς ἐστὶν εὐλογητὸς²⁰ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη²¹ ἀτιμίας²²· αἱ τε γὰρ 26
 θήλειαι²³ αὐτῶν μετήλλαξαν¹⁴ τὴν φυσικὴν²⁴ χρῆσιν²⁵ εἰς τὴν παρὰ
 φύσιν²⁶· ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες,²⁷ ἀφέντες τὴν φυσικὴν²⁴ χρῆσιν²⁵ 27
 τῆς θηλείας,²³ ἐξεκαύθησαν²⁸ ἐν τῇ ὀρέξει²⁹ αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,
 ἄρσενες²⁷ ἐν ἄρσεσιν²⁷ τὴν ἀσχημοσύνην³⁰ κατεργαζόμενοι,³¹ καὶ τὴν
 ἀντιμισθίαν³² ἣν ἔδει τῆς πλάνης³³ αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
 ἀπολαμβάνοντες.³⁴

¹ φάσκω, affirm, assert. ² σοφός, wise. ³ μωραίνω, make foolish, make tasteless. ⁴ ἀλλάσσω, change, alter. ⁵ ἀφθαρτος, imperishable, immortal. ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ⁸ φθαρτός, perishable, corruptible. ⁹ πετεινόν, ου, τό, bird. ¹⁰ τετράπους, four-footed animal, four-footed. ¹¹ ἐρπετόν, οὗ, τό, creeping thing, reptile. ¹² ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹³ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁴ μεταλλάσσω, exchange, change. ¹⁵ ψεῦδος, ους, τό, lie. ¹⁶ σεβάζομαι, worship. ¹⁷ λατρεύω, serve, worship. ¹⁸ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹⁹ κτίζω, create, form. ²⁰ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²¹ πάθος, ους, τό, suffering, pain. ²² ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace. ²³ θήλυς, female, woman. ²⁴ φυσικός, natural, according to nature. ²⁵ χρῆσις, εως, ἡ, use, function. ²⁶ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁷ ἄρσην, male. ²⁸ ἐκκαίωμαι, kindle, be inflamed. ²⁹ ὀρεξις, εως, ἡ, longing, desire. ³⁰ ἀσχημοσύνη, ης, ἡ, disgraceful deed, unseemliness. ³¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ³² ἀντιμισθία, ας, ἡ, reward, recompense. ³³ πλάνη, ης, ἡ, wandering, error. ³⁴ ἀπολαμβάνω, receive from, get back.

Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν¹ τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,² παρέδωκεν 28
αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον³ νοῦν,⁴ ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,⁵ 29
πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ,⁶ πλεονεξίᾳ,⁷ κακίᾳ:⁸
μεστοὺς⁹ φθόνου,¹⁰ φόνου,¹¹ ἔριδος,¹² δόλου,¹³ κακοηθείας:¹⁴
ψιθυριστάς,¹⁵ καταλάλους,¹⁶ θεοστυγεῖς,¹⁷ ὑβριστάς,¹⁸ ὑπερηφάνους,¹⁹ 30
ἀλαζόνας,²⁰ ἐφευρετὰς²¹ κακῶν, γονεῦσιν²² ἀπειθεῖς,²³ ἀσυνέτους,²⁴ 31
ἀσυνθέτους,²⁵ ἀστόργους,²⁶ ἀσπόνδους,²⁷ ἀνελεήμονας:²⁸ οἵτινες τὸ 32
δικαίωμα²⁹ τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι
θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν³⁰
τοῖς πράσσουσιν.

Διὸ ἀναπολόγητος³¹ εἶ, ὦ³² ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων: ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν 2
ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις,³³ τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. 2
Οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ
τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ³² ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ 3
τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ³⁴ τὸ κρίμα τοῦ
θεοῦ; Ἡ τοῦ πλούτου³⁵ τῆς χρηστότητος³⁶ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς³⁷ καὶ 4
τῆς μακροθυμίας³⁸ καταφρονεῖς,³⁹ ἀγνοῶν⁴⁰ ὅτι τὸ χρηστὸν⁴¹ τοῦ

¹ δοκιμάζω, prove, approve. ² ἐπίγνωσις, εὖ, knowledge, discernment. ³ ἀδόκιμος, not passing the test, rejected. ⁴ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁵ καθήκω, be proper or fitting, it is fitting. ⁶ πονηρία, ας, ἡ, iniquity, wickedness. ⁷ πλεονεξία, ας, ἡ, covetousness, avarice. ⁸ κακία, ας, ἡ, malice, evil. ⁹ μεστός, full. ¹⁰ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ¹¹ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ¹² ἔρις, ιδος, ἡ, strife, contention. ¹³ δόλος, ου, ὁ, guile, deceit. ¹⁴ κακοηθία, ας, ἡ, malice, malevolence. ¹⁵ ψιθυριστής, ου, ὁ, gossip, secret slanderer. ¹⁶ κατάλαλος, ου, ὁ, slanderous, back-biting. ¹⁷ θεοστυγής, hating God, hateful to God. ¹⁸ ὑβριστής, ου, ὁ, violent, insolent. ¹⁹ ὑπερήφανος, arrogant, haughty. ²⁰ ἀλαζών, ονος, ὁ, impostor, boaster. ²¹ ἐφευρετής, ου, ὁ, inventor, discoverer. ²² γονεὺς, ἑως, ὁ, parent. ²³ ἀπειθής, disobedient, unbelieving. ²⁴ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ²⁵ ἀσύνθετος, faithless, untrustworthy. ²⁶ ἀστοργος, without natural affection, unfeeling. ²⁷ ἀσπόνδος, irreconcilable, implacable. ²⁸ ἀνελεήμων, unmerciful, without compassion. ²⁹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ³⁰ συνευδοκέω, consent, approve. ³¹ ἀναπολόγητος, without excuse, inexcusable. ³² ὦ, Oh! omega. ³³ κατακρίνω, condemn. ³⁴ ἐκφεύγω, flee away, flee out. ³⁵ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ³⁶ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³⁷ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ³⁸ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³⁹ καταφρονέω, think little of, despise. ⁴⁰ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁴¹ χρηστός, good, kind.

θεοῦ εἰς μετάνοιάν¹ σε ἄγει· Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά² σου καὶ 5
 ἀμετανόητον³ καρδίαν θησαυρίζεις⁴ σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
 καὶ ἀποκαλύψεως⁵ καὶ δικαιοκρισίας⁶ τοῦ θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ 6
 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ 7
 τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν⁷ ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας,⁸ 8
 καὶ ἀπειθοῦσιν⁹ μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς¹⁰ καὶ
 ὀργή, θλίψις καὶ στενοχωρία,¹¹ ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ 9
 κατεργαζομένου¹² τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος· δόξα 10
 δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε
 πρῶτον καὶ Ἑλληνι· οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία¹³ παρὰ τῷ θεῷ. 11
 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως¹⁴ ἤμαρτον, ἀνόμως¹⁴ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν
 νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ¹⁵ τοῦ 13
 νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ¹⁶ τοῦ νόμου
 δικαιωθήσονται. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει¹⁷ τὰ τοῦ 14
 νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· οἵτινες 15
 ἐνδείκνυνται¹⁸ τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν¹⁹ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
 συμμαρτυροῦσης²⁰ αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ²¹ ἀλλήλων
 τῶν λογισμῶν²² κατηγορούντων²³ ἢ καὶ ἀπολογουμένων,²⁴ ἐν ἡμέρᾳ 16
 ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ²⁵ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν

¹ μετάνοια, ας, ἡ, repentance, change of mind. ² σκληρότης, ητος, ἡ, hardness (of heart), stubbornness. ³ ἀμετανόητος, unrepentant. ⁴ θησαυρίζω, lay up, store up. ⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁶ δικαιοκρισία, ας, ἡ, righteous judgment, just judgment. ⁷ ἀφθαρσία, ας, ἡ, incorruptibility, immortality. ⁸ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ⁹ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁰ θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ¹¹ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ¹² κατεργάζομαι, work out, produce. ¹³ προσωποληψία, ας, ἡ, partiality, favoritism. ¹⁴ ἀνόμως, lawlessly, without law. ¹⁵ ἀκροατής, οὔ, ὁ, hearer, hearer of. ¹⁶ ποιητής, οὔ, ὁ, maker, doer. ¹⁷ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁸ ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹⁹ γραπτός, written. ²⁰ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ²¹ μεταξύ, between, after. ²² λογισμός, οὔ, ὁ, reasoning, reflection. ²³ κατηγορέω, accuse, charge. ²⁴ ἀπολογέομαι, defend one's self, give a defense. ²⁵ κρυπτός, hidden, secret.

μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ,¹ καὶ ἐπαναπαύῃ² τῷ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι 17
 ἐν θεῷ, καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις³ τὰ διαφέροντα,⁴ 18
 κατηχούμενος⁵ ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν⁶ εἶναι 19
 τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν⁷ ἀφρόνων,⁸ διδάσκαλον 20
 νηπίων,⁹ ἔχοντα τὴν μόρφωσιν¹⁰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ
 νόμῳ: ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων 21
 μὴ κλέπτειν,¹¹ κλέπτεις;¹¹ Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν,¹² μοιχεύεις;¹² Ὁ 22
 βδελυσσόμενος¹³ τὰ εἰδῶλα,¹⁴ ἱεροσυλεῖς;¹⁵ Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, 23
 διὰ τῆς παραβάσεως¹⁶ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;¹⁷ Τὸ γὰρ ὄνομα 24
 τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25
 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ,¹⁸ ἐὰν νόμον πράσσης: ἐὰν δὲ παραβάτης¹⁹
 νόμου ᾖ, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία²⁰ γέγονεν. Ἐὰν οὖν ἡ 26
 ἀκροβυστία²⁰ τὰ δικαιώματα²¹ τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχὶ ἡ
 ἀκροβυστία²⁰ αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ 27
 φύσεως²² ἀκροβυστία,²⁰ τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος²³
 καὶ περιτομῆς παραβάτην¹⁹ νόμου; Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ²⁴ 28
 Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ²⁴ ἐν σαρκὶ περιτομή: ἀλλ' ὁ ἐν 29
 τῷ κρυπτῷ²⁵ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ

¹ ἐπονομάζω, name, impose a name on. ² ἐπαναπαύομαι, rest, rest upon. ³ δοκιμάζω, prove, approve. ⁴ διαφέρω, differ, carry through. ⁵ κατηχέω, teach by word of mouth. ⁶ ὁδηγός, οὐ, ὁ, leader, guide. ⁷ παιδευτής, οὐ, ὁ, instructor, one who disciplines. ⁸ ἀφρων, foolish, senseless. ⁹ νήπιος, infant, child. ¹⁰ μόρφωσις, εως, ἡ, embodiment, form. ¹¹ κλέπτω, steal. ¹² μοιχεύω, commit adultery. ¹³ βδελύσσομαι, detest, abhor. ¹⁴ εἶδωλον, οὐ, τό, image, idol. ¹⁵ ἱεροσυλέω, rob temples, commit sacrilege. ¹⁶ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁷ ἀτιμάζω, dishonor, disgrace. ¹⁸ ὠφελέω, profit, help. ¹⁹ παραβάτης, οὐ, ὁ, transgressor. ²⁰ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²¹ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ²² φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²³ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ²⁴ φανερός, manifest, apparent. ²⁵ κρυπτός, hidden, secret.

γράμματι:¹ οὐ δ' ἔπαινος² οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν³ τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια⁴ τῆς περιτομῆς; **3**

Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον:⁵ πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια⁶ τοῦ θεοῦ. Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν⁷ τινες; Μὴ ἡ ἀπιστία⁸ αὐτῶν **3**
τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; Μὴ γένοιτο: γινέσθω δὲ ὁ θεὸς **4**
ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,⁹ καθὼς γέγραπται, "Ὅπως ἂν δικαιοθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ **5**
ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,¹⁰ τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων¹² τὴν ὀργήν;— κατὰ ἄνθρωπον λέγω — Μὴ γένοιτο: **6**
ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ **7**
ἐμῷ ψεύσματι¹³ ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καὶ γὰρ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; Καὶ μή — καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς **8**
φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; Ὡν τὸ κρίμα ἐνδικόν¹⁴ ἐστίν.

Τί οὖν; Προεχόμεθα;¹⁵ Οὐ πάντως:¹⁶ προητιασάμεθα¹⁷ γὰρ Ἰουδαίους **9**

τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὅφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι **10**

Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν **11**

τὸν θεόν: πάντες ἐξέκλιναν,¹⁹ ἅμα²⁰ ἠχρειώθησαν:²¹ οὐκ ἔστιν ποιῶν **12**

χρηστότητα,²² οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός: τάφος²³ ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ²⁴ **13**

¹ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ² ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ³ περισσός, excessive, abundant. ⁴ ὠφέλεια, ας, ἡ, benefit, advantage. ⁵ τρόπος, ου, ὁ, manner, way. ⁶ λόγιον, οὔ, τό, saying, oracle. ⁷ ἀπιστέω, disbelieve, be faithless. ⁸ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ⁹ ψεύστης, ου, ὁ, liar, deceiver. ¹⁰ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹¹ ἄδικος, unjust, unrighteous. ¹² ἐπιφέρω, bring upon, inflict. ¹³ ψεῦσμα, τος, τό, lie, falsehood. ¹⁴ ἐνδικός, righteous, just. ¹⁵ προέχω, excel, surpass. ¹⁶ πάντως, altogether, by all means. ¹⁷ προαιτιάομαι, accuse beforehand. ¹⁸ ἐκζητέω, seek out, inquire. ¹⁹ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ²⁰ ἅμα, at the same time. ²¹ ἀχρειώω, am good for nothing. ²² χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²³ τάφος, ου, ὁ, grave, tomb. ²⁴ λάρυγξ, γγος, ὁ, throat.

αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ¹ ἰὸς ² ἀσπίδων ³ ὑπὸ τὰ
 χεῖλη ⁴ αὐτῶν· ὧν τὸ στόμα ἄρᾶς ⁵ καὶ πικρίας ⁶ γέμει· ⁷ ὀξεῖς ⁸ οἱ πόδες ¹⁴
 αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· σύντριμμα ⁹ καὶ ταλαιπωρία ¹⁰ ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁶
 καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι ¹¹ τῶν ¹⁷
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν ¹⁹
 στόμα φραγῇ, ¹² καὶ ὑπόδικος ¹³ γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· διότι ¹⁴ ²⁰
 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ
 νόμου ἐπίγνωσις ¹⁵ ἁμαρτίας. Νυνὶ ¹⁶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ ²¹
 πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· ²²
 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ
 πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή· ¹⁷ πάντες γὰρ ²³
 ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται ¹⁸ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν ²⁴ ²⁴
 τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως ²⁰ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὃν ²⁵ ²⁵
 προέθετο ²¹ ὁ θεὸς ἱλαστήριον, ²² διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι,
 εἰς ἔνδειξιν ²³ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν ²⁴ τῶν
 προγεγονότων ²⁵ ἁμαρτημάτων, ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ ²⁷ τοῦ θεοῦ· πρὸς ²⁶ ²⁶
 ἔνδειξιν ²³ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν
 δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ²⁸ ²⁷

¹ δολιόω, deceive, act deceitfully. ² ἰός, οὐ, ὅ, rust, poison. ³ ἀσπίς, ἰδος, ἡ, asp. ⁴ χεῖλος, οὐς, τό, lip, edge. ⁵ ἀρά, ἄς, ἡ, curse, prayer or prayer for evil. ⁶ πικρία, ας, ἡ, bitterness. ⁷ γέμω, fill, am full of. ⁸ ὀξύς, sharp, swift. ⁹ σύντριμμα, τος, τό, destruction, ruin. ¹⁰ ταλαιπωρία, ας, ἡ, distress, misery. ¹¹ ἀπέναντι, over against, before. ¹² φράσω, stop, shut. ¹³ ὑπόδικος, answerable, accountable. ¹⁴ διότι, because, on this account. ¹⁵ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ¹⁶ νυνί, now, already. ¹⁷ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ¹⁸ ὑστερέω, lack, need. ¹⁹ δωρεάν, without cost, without cause. ²⁰ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance. ²¹ προτίθεμαι, purpose, design beforehand. ²² ἱλαστήριον, ου, τό, sin offering, covering. ²³ ἐνδειξις, εως, ἡ, proof, sign. ²⁴ πάρεσις, εως, ἡ, passing over, overlooking. ²⁵ προγίνομαι, happen before, be done before. ²⁶ ἁμάρτημα, τος, τό, sin, fault. ²⁷ ἀνοχή, ἡς, ἡ, forbearance. ²⁸ καύχησις, εως, ἡ, boasting, act of boasting.

Ἐξεκλείσθη.¹ Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
πίστεως. Λογίζομεθα οὖν πίσκει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων 28
νόμου. Ἡ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχί δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ 29
ἐθνῶν: ἐπέπερ² εἰς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ 30
ἄκροβυστίαν³ διὰ τῆς πίστεως. Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς 31
πίστεως; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ νόμον ἰστώμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ σάρκα; Εἰ 4
γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,⁴ ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν
θεόν. Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ 3
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ 4
λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα.⁵ Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, 5
πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιούντα τὸν ἀσεβῆ,⁶ λογίζεται ἡ πίστις
αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. Καθάπερ⁷ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν⁸ 6
τοῦ ἀνθρώπου, ὃ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7
Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι,⁹ καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν¹⁰ αἱ
ἁμαρτίαι. Μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐ μὴ λογίσθηται κύριος ἁμαρτίαν. Ὁ 8
μακαρισμὸς⁸ οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν
ἄκροβυστίαν;³ Λέγομεν γὰρ ὅτι Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς
δικαιοσύνην. Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἄκροβυστίᾳ 10
; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ' ἐν ἄκροβυστίᾳ:³ καὶ σημεῖον ἔλαβεν 11

¹ ἐκκλείω, shut out, exclude. ² ἐπέπερ, since indeed, seeing that. ³ ἄκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ⁴ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ⁵ ὀφείλημα, τος, τό, debt, that which is owed. ⁶ ἀσεβής, ungodly, impious. ⁷ καθάπερ, even as, just as. ⁸ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ⁹ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ¹⁰ ἐπικαλύπτω, cover up.

περιτομῆς, σφραγίδα¹ τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
 ἀκροβυστίᾳ·² εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
 ἀκροβυστίας,² εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην· καὶ 12
 πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς
 στοιχοῦσιν³ τοῖς ἰχνεσιν⁴ τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ² τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἡ 13
 τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον⁵ αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ
 διὰ δικαιοσύνης πίστεως. Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,⁵ κεκένωται 14
 ἡ πίστις, καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία· ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν 15
 κατεργάζεται·⁷ οὗ⁸ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.⁹ Διὰ τοῦτο 16
 ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν¹⁰ τὴν ἐπαγγελίαν
 παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ
 πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν – καθὼς γέγραπται 17
 ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε – κατέναντι¹¹ οὗ ἐπίστευσεν
 θεοῦ, τοῦ ζωοποιούντος¹² τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς
 ὄντα. Ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν 18
 πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα
 σου. Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν¹³ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα 19
 ἤδη νεκρωμένον¹⁴ – ἑκατονταέτης¹⁵ που¹⁶ ὑπάρχων – καὶ τὴν
 νέκρωσιν¹⁷ τῆς μήτρας¹⁸ Σάρρας·¹⁹ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ 20

¹ σφραγίς, ἴδος, ἡ, seal, signet ring. ² ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁴ ἶχνος, ους, τό, track, footprint.
⁵ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁶ κενώω, empty, make void. ⁷ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁸ οὗ, where, when. ⁹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹⁰ βέβαιος, firm, secure. ¹¹ κατέναντι, over against, opposite. ¹² ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹³ κατανόέω, observe, understand. ¹⁴ νεκρώω, put to death, render weak. ¹⁵ ἑκατονταέτης, hundred years old. ¹⁶ πού, somewhere, about. ¹⁷ νέκρωσις, εως, ἡ, death, putting to death. ¹⁸ μήτρα, ας, ἡ, womb. ¹⁹ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah.

διεκρίθη¹ τῇ ἀπιστίᾳ,² ἀλλ' ἐνεδυναμώθη³ τῇ πίστει, τοὺς δόξαν τῷ
 θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς⁴ ὅτι ὁ ἐπήγγελται,⁵ δυνατός ἐστιν καὶ 21
 ποιῆσαι. Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' 22
 αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει 24
 λογιζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
 ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα⁶ ἡμῶν, καὶ 25
 ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν⁷ ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ 5
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν⁸ ἐσχήκαμεν 2
 τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ'
 ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν 3
 ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται,⁹ ἡ δὲ 4
 ὑπομονὴ δοκιμὴν,¹⁰ ἡ δὲ δοκιμὴ¹⁰ ἐλπίδα: ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει,¹¹ 5
 ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ
 πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν 6
 ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν¹² ἀπέθανεν. Μόλις¹³ γὰρ ὑπὲρ 7
 δικαίου τις ἀποθανεῖται: ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα¹⁴ τις καὶ τολμᾷ¹⁵
 ἀποθανεῖν. Συνίστησιν¹⁶ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι 8
 ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Πολλῷ 9

¹ διακρίνω, discriminate, judge. ² ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ³ ἐνδυναμώω, strengthen, empower. ⁴ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully. ⁵ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ⁶ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁷ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁸ προσαγωγή, ἡς, ἡ, access, approach. ⁹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹⁰ δοκιμή, ἡς, ἡ, proof, approval. ¹¹ καταισχύνω, put to shame, shame. ¹² ἀσεβής, ungodly, impious. ¹³ μόλις, with difficulty, hardly. ¹⁴ τάχα, perhaps, possibly. ¹⁵ τολμᾶω, dare, endure. ¹⁶ συνίστημι, commend (transitive), stand with.

οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι’
 αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες καταλλάγημεν¹ τῷ θεῷ διὰ 10
 τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες¹
 σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ: οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν 11
 τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι’ οὗ νῦν τὴν
 καταλλαγὴν² ἐλάβομεν.

Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι’ ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον 12
 εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας
 ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ’ ᾧ πάντες ἥμαρτον – ἄχρι γὰρ 13
 νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ: ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται,³ μὴ ὄντος
 νόμου. Ἀλλ’ ἐβασίλευσεν⁴ ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι⁵ Μωϋσέως καὶ 14
 ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι⁶ τῆς παραβάσεως⁷
 Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος⁸ τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ’ οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,⁹ 15
 οὕτως καὶ τὸ χάρισμα.¹⁰ Εἰ γὰρ τῷ ἐνὸς παραπτώματι⁹ οἱ πολλοὶ
 ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ¹¹ ἐν χάριτι τῇ
 τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. 16
 Καὶ οὐχ ὡς δι’ ἐνὸς ἁμαρτήσαντος, τὸ δώρημα:¹² τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ
 ἐνὸς εἰς κατάκριμα,¹³ τὸ δὲ χάρισμα¹⁰ ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων⁹ εἰς
 δικαίωμα.¹⁴ Εἰ γὰρ τῷ ἐνὸς παραπτώματι⁹ ὁ θάνατος 17
 ἐβασίλευσεν⁴ διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν¹⁵ τῆς

¹ καταλλάσσω, reconcile. ² καταλλαγή, ἡς, ἡ, reconciliation. ³ ἐλλογέω, charge to one's account, impute. ⁴ βασιλεύω, reign, rule. ⁵ μέχρι, until, as far as (gen). ⁶ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ⁷ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ⁸ τύπος, ου, ὁ, mark, example. ⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁰ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹¹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ¹² δώρημα, τος, τό, gift, present. ¹³ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ¹⁴ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ¹⁵ περισσεία, ας, ἡ, superfluity, surplus.

χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς¹ τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ
 βασιλεύουσιν² διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς 18
 παραπτώματος³ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα,⁴ οὕτως καὶ δι'
 ἐνὸς δικαίωματος⁵ εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν⁶ ζωῆς. 19
 Ὡςπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς⁷ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ
 κατεστάθησαν⁸ οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς⁹ τοῦ ἐνὸς
 δίκαιοι κατασταθήσονται⁸ οἱ πολλοί. Νόμος δὲ παρεῖσθλην,¹⁰ ἵνα 20
 πλεονάσῃ¹¹ τὸ παράπτωμα·³ οὗ¹² δὲ ἐπλεόνασεν¹¹ ἡ ἁμαρτία,
 ὑπερεπερίσσευσεν¹³ ἡ χάρις· ἵνα ὥςπερ ἐβασίλευσεν² ἡ ἁμαρτία ἐν 21
 τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ² διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν
 αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν¹⁴ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ;¹¹ Μὴ 6
 γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3
 Ἡ ἀγνοεῖτε¹⁵ ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
 θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; Συνετάφημεν¹⁶ οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ 4
 βαπτίσματος¹⁷ εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥςπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν
 διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι¹⁸ ζωῆς
 περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι¹⁹ γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι²⁰ τοῦ 5
 θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· τοῦτο 6

¹ δωρεά, ἄς, ἡ, gift, free gift. ² βασιλεύω, reign, rule. ³ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ⁴ κατάκριμα, τος, τό, penalty, condemnation. ⁵ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁶ δικαίωσις, εως, ἡ, justification, acquittal. ⁷ παρακοή, ἡς, ἡ, disobedience. ⁸ καθίστημι, set, constitute. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ παρεῖσθμαι, slip in, come in. ¹¹ πλεονάζω, superabound, make to abound. ¹² οὗ, where, when. ¹³ ὑπερπερίσσεύω, abound much more, abound exceedingly. ¹⁴ ἐπιμένω, continue, remain. ¹⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁶ συνθάπτω, bury along with. ¹⁷ βάπτισμα, τος, τό, baptism, rite or ceremony of baptism. ¹⁸ καινότης, ητος, ἡ, newness, freshness. ¹⁹ σύμφυτος, identified with, united with. ²⁰ ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form.

γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς¹ ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη,² ἵνα
καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι³ δουλεύειν ἡμᾶς τῇ
ἁμαρτίᾳ: ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Εἰ δὲ 7
ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν⁴ αὐτῷ: 9
εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει: θάνατος
αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει.⁵ Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν 10
ἐφάπαξ:⁶ ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. Οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς 11
νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν.

Μὴ οὖν βασιλευέτω⁷ ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ⁸ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ 12
ὑπακούειν⁹ αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ: μηδὲ παριστάνετε τὰ 13
μέλη ὑμῶν ὅπλα¹⁰ ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ: ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς
τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα¹⁰ δικαιοσύνης
τῷ θεῷ. Ἄμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει:⁵ οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, 14
ἀλλ' ὑπὸ χάριν.

Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν; Μὴ 15
γένοιτο. Οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, 16
δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε,⁹ ἥτοι¹² ἁμαρτίας εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς¹¹
εἰς δικαιοσύνην; Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἦτε δούλοι τῆς ἁμαρτίας, 17

¹ παλαιός, old, ancient. ² συσταυρώω, crucify together with. ³ μηκέτι, no longer. ⁴ συζάω, live with, live together with. ⁵ κυριεύω, be lord over, rule. ⁶ ἐφάπαξ, once for all, once. ⁷ βασιλεύω, reign, rule. ⁸ θνητός, subject to death, mortal. ⁹ ὑπακούω, obey, listen. ¹⁰ ὅπλον, ου, τό, tool, implement. ¹¹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹² ἥτοι, either, or of course.

ὑπηκούσατε¹ δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον² διδαχῆς: 18
 ἐλευθερωθέντες³ δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε⁴ τῇ δικαιοσύνῃ. 19
 Ἀνθρώπινον⁵ λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν⁶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν: ὥσπερ γὰρ
 παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ⁷ καὶ τῇ ἀνομίᾳ⁸ εἰς
 τὴν ἀνομίαν,⁸ οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δούλα τῇ
 δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.⁹ Ὅτε γὰρ δούλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, 20
 ἐλεύθεροι¹⁰ ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς 21
 νῦν ἐπαισχύνεσθε;¹¹ Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ¹² δὲ 22
 ἐλευθερωθέντες³ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες⁴ δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε
 τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν,⁹ τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. Τὰ γὰρ 23
 ὀψώνια¹³ τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα¹⁴ τοῦ θεοῦ ζωὴ
 αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε,¹⁵ ἀδελφοί – γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ – ὅτι ὁ νόμος 7
 κυριεύει¹⁶ τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; Ἡ γὰρ ὑπανδρος¹⁷ γυνὴ 2
 τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται
 ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. Ἄρα οὖν ζώντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς¹⁸ 3
 χρηματίζει,¹⁹ ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ: ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
 ἐλευθέρα¹⁰ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα,¹⁸
 γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε 4

¹ ὑπακούω, obey, listen. ² τύπος, ου, ὁ, mark, example. ³ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ⁴ δουλόω, enslave, bring under subjection. ⁵ ἀνθρώπινος, human, belonging to human beings. ⁶ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁷ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ⁸ ἀνομία, ας, ἡ, lawlessness, iniquity. ⁹ ἁγιασμός, οὔ, ὁ, consecration, holiness. ¹⁰ ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ¹¹ ἐπαισχύνομαι, be ashamed, am ashamed. ¹² νυνί, now, already. ¹³ ὀψώνιον, ου, τό, compensation, wages. ¹⁴ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁵ ἀγνοέω, not know, be unaware. ¹⁶ κυριεύω, be lord over, rule. ¹⁷ ὑπανδρος, under or subject to a man, married. ¹⁸ μοιχαλὶς, ἰδος, ἡ, adulteress. ¹⁹ χρηματίζω, instruct, reveal. ²⁰ θανατόω, put to death, subdue.

τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ,
 τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν¹ τῷ θεῷ. Ὅτε γὰρ 5
 ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα² τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
 ἐνηργεῖτο³ ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι¹ τῷ θανάτῳ. 6
 Νυνὶ⁴ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ
 κατειχόμεθα,⁵ ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι⁶ πνεύματος, καὶ οὐ
 παλαιότητι⁷ γράμματος.⁸

Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο: ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν 7
 οὐκ ἔγνω, εἰ μὴ διὰ νόμου: τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ
 νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις:⁹ ἀφορμὴν¹⁰ δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία 8
 διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο¹¹ ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν: χωρὶς γὰρ
 νόμου ἁμαρτία νεκρά. Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ: ἐλθούσης δὲ 9
 τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν,¹² ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: καὶ εὗρέθη μοι 10
 ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον: ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν¹⁰ 11
 λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν¹³ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12
 Ὅστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. Τὸ 13
 οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα
 φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη¹¹ θάνατον – ἵνα
 γένηται καθ' ὑπερβολὴν¹⁴ ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14
 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν: ἐγὼ δὲ σαρκικός¹⁵ εἰμι,

¹ καρποφορέω, bear fruit. ² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³ ἐνεργέω, work, effect. ⁴ νυνί, now, already. ⁵ κατέχω, hold back, hold fast. ⁶ καινότης, ητος, ή, newness, freshness. ⁷ παλαιότης, ητος, ή, age, oldness. ⁸ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ⁹ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁰ ἀφορμή, ης, ή, occasion, opportunity. ¹¹ κατεργάζομαι, work out, produce. ¹² ἀναζάω, live again, be resurrected. ¹³ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁴ ὑπερβολή, ης, ή, excess, superiority. ¹⁵ σαρκικός, fleshly, carnal.

πεπραμένος¹ ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Ὁ γὰρ κατεργάζομαι,² οὐ γινώσκω: 15
 οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω: ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. Εἰ δὲ ὁ οὐ 16
 θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι³ τῷ νόμῳ ὅτι καλός. Νυνὶ⁴ δὲ οὐκέτι ἐγὼ 17
 κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ οἰκοῦσα⁵ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Οἶδα γὰρ ὅτι 18
 οὐκ οἰκεῖ⁵ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν: τὸ γὰρ θέλειν
 παράκειται⁶ μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι² τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. Οὐ 19
 γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν: ἀλλ' ὁ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. Εἰ 20
 δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι² αὐτό, ἀλλ' ἡ
 οἰκοῦσα⁵ ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. Εὐρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ 21
 ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.⁶ Συνήδομαι⁷ γὰρ τῷ 22
 νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω⁸ ἄνθρωπον: βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν 23
 τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον⁹ τῷ νόμῳ τοῦ νοός¹⁰ μου, καὶ
 αἰχμαλωτίζοντά¹¹ με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν
 μου. Ταλαίπωρος¹² ἐγὼ ἄνθρωπος: τίς με ρύσεται¹³ ἐκ τοῦ σώματος 24
 τοῦ θανάτου τούτου; Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ 25
 κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοί¹⁰ δουλεύω νόμῳ θεοῦ,
 τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα¹⁴ τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα 8
 περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς 2
 ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν¹⁵ με ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας

¹πιπράσκω, sell. ²κατεργάζομαι, work out, produce. ³σύμφημι, concur, agree with. ⁴νυνί, now, already. ⁵οικέω, inhabit, dwell. ⁶παράκειμαι, be present, at hand. ⁷συνήδομαι, delight in, rejoice together. ⁸ἔσω, within, inside. ⁹ἀντιστρατεύω, make war against. ¹⁰νοός, ὁ, mind, reasoning faculty. ¹¹αἰχμαλωτίζω, take or lead captive, take captive. ¹²ταλαίπωρος, miserable, wretched. ¹³ρύομαι, rescue, save. ¹⁴κατάκριμα, τὸς, τό, penalty, condemnation. ¹⁵ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability).

καὶ τοῦ θανάτου. Τὸ γὰρ ἀδύνατον¹ τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς 3
σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι² σαρκὸς
ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας κατέκρινεν³ τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί: 4
ἵνα τὸ δικαίωμα⁴ τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα
περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς 5
σαρκὸς φρονοῦσιν: οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. Τὸ γὰρ 6
φρόνημα⁵ τῆς σαρκὸς θάνατος: τὸ δὲ φρόνημα⁵ τοῦ πνεύματος ζωὴ
καὶ εἰρήνη: διότι⁶ τὸ φρόνημα⁵ τῆς σαρκὸς ἔχθρα⁷ εἰς θεόν, τῷ γὰρ 7
νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται: οἱ δὲ ἐν σαρκὶ 8
ὄντες θεῷ ἀρέσαι⁸ οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκί, ἀλλ' ἐν 9
πνεύματι, εἶπερ⁹ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ¹⁰ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα
χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ 10
μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11
Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ¹⁰ ἐν ὑμῖν, ὁ
ἐγείρας τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσῃ¹¹ καὶ τὰ θνητὰ¹² σώματα
ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν¹³ αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται¹⁴ ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν: 12
εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζήτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν: εἰ δὲ πνεύματι τὰς 13
πράξεις¹⁵ τοῦ σώματος θανατοῦτε,¹⁶ ζήσεσθε. Ὅσοι γὰρ πνεύματι 14
θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας 15

¹ ἀδύνατος, impossible, unable. ² ὁμοίωμα, τος, τό, likeness, form. ³ κατακρίνω, condemn. ⁴ δικαίωμα, τος, τό, regulation, righteous deed. ⁵ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ⁶ διότι, because, on this account. ⁷ ἔχθρα, ας, ή, enmity, hostility. ⁸ ἀρέσκω, please, serve. ⁹ εἶπερ, if perhaps, if indeed. ¹⁰ οἰκέω, inhabit, dwell. ¹¹ ζωοποιέω, make alive, make to live. ¹² θνητός, subject to death, mortal. ¹³ ἐνοικέω, dwell in, am settled in. ¹⁴ ὀφειλέτης, ου, ό, debtor, sinner. ¹⁵ πράξις, εως, ή, deed, function. ¹⁶ θανατόω, put to death, subdue. ¹⁷ δουλεία, ας, ή, slavery, bondage.

πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ' ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας,¹ ἐν ᾧ κρίζομεν,

Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ² τῷ πνεύματι ἡμῶν, 16

ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ: εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι:³ κληρονόμοι³ μὲν 17

θεοῦ, συγκληρονόμοι⁴ δὲ χριστοῦ: εἴπερ⁵ συμπάσχομεν,⁶ ἵνα καὶ
συνδοξασθῶμεν.⁷

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα⁸ τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν 18

μέλλουσιν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. Ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία⁹ 19

τῆς κτίσεως¹⁰ τὴν ἀποκάλυψιν¹¹ τῶν υἰῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται.¹² Τῇ 20

γὰρ ματαιότητι¹³ ἡ κτίσις¹⁰ ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα,¹⁴ ἀλλὰ διὰ τὸν

ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι: ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις¹⁰ ἐλευθερωθήσεται¹⁵ 21

ἀπὸ τῆς δουλείας¹⁶ τῆς φθοράς¹⁷ εἰς τὴν ἐλευθερίαν¹⁸ τῆς δόξης τῶν

τέκνων τοῦ θεοῦ. Οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις¹⁰ συστενάζει¹⁹ καὶ 22

συνωδίνει²⁰ ἄχρι τοῦ νῦν. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν 23

τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν,²²

υἰοθεσίαν¹ ἀπεκδεχόμενοι,¹² τὴν ἀπολύτρωσιν²³ τοῦ σώματος ἡμῶν. 24

Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν: ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς: ὁ γὰρ

βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' 25

ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.¹²

¹ υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ² συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ³ κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁴ συγκληρονόμος, fellow heir, joint heir. ⁵ εἴπερ, if perhaps, if indeed. ⁶ συμπάσχω, suffer with, suffer together with. ⁷ συνδοξάζω, glorify together with. ⁸ πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ⁹ ἀποκαταδοκία, ας, ἡ, eager expectation. ¹⁰ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ¹¹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹² ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹³ ματαιότης, ητος, ἡ, vanity, emptiness. ¹⁴ ἐκῶν, of one's own free will, voluntarily. ¹⁵ ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ¹⁶ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ¹⁷ φθορά, ᾶς, ἡ, destruction, corruption. ¹⁸ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ¹⁹ συστενάζω, lament, groan together. ²⁰ συνωδίνω, suffer agony together. ²¹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ²² στενάζω, groan (internally), sigh deeply. ²³ ἀπολύτρωσις, εως, ἡ, redemption, deliverance.

Ὡσαύτως¹ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται² ταῖς ἀσθενείαις³ ἡμῶν: 26

τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς⁴ δεῖ, οὐκ οἶδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ
πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει⁵ ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς⁶ ἀλαλήτοις:⁷ ὁ δὲ 27
ἐρευνῶν⁸ τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα⁹ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ
θεὸν ἐντυγχάνει¹⁰ ὑπὲρ ἁγίων. Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν 28
θεὸν πάντα συνεργεῖ¹¹ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν¹² κλητοῖς¹³
οὖσιν. Ὅτι οὖς προέγνω,¹⁴ καὶ προώρισεν¹⁵ συμμόρφους¹⁶ τῆς εἰκόνος 29
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον¹⁸ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς:
οὖς δὲ προώρισεν,¹⁵ τούτους καὶ ἐκάλεσεν: καὶ οὖς ἐκάλεσεν, 30
τούτους καὶ ἐδικαίωσεν: οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; Ὅς γε 31
τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο,²⁰ ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν
αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται;²¹ Τίς 33
ἐγκαλέσει²² κατὰ ἐκλεκτῶν²³ θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαίων: τίς ὁ κατακρίνων; 34
Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει¹⁰ ὑπὲρ ἡμῶν. Τίς ἡμᾶς χωρίσει²⁵ ἀπὸ τῆς 35
ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἢ στενοχωρία,²⁶ ἢ διωγμός,²⁷ ἢ λιμός,²⁸
ἢ γυμνότης,²⁹ ἢ κίνδυνος,³⁰ ἢ μάχαιρα; Καθὼς γέγραπται ὅτι Ὑνεκέν 36
σου θανατούμεθα³¹ ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα

¹ ὡσαύτως, likewise. ² συναντιλαμβάνομαι, help, assist. ³ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ⁴ καθὼς, in so far as, as. ⁵ ὑπερεντυγχάνω, plead, intercede. ⁶ στεναγμός, οὐ, ὁ, groan, groaning. ⁷ ἀλάλητος, inexpressible, unutterable. ⁸ ἐρευνᾶω, search diligently. ⁹ φρόνημα, τος, τό, mind set, way of thinking. ¹⁰ ἐντυγχάνω, entreat, intercede. ¹¹ συνεργέω, work together. ¹² πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ¹³ κλητός, called, summoned. ¹⁴ προγινώσκω, know beforehand. ¹⁵ προορίζω, predetermine, foreordain. ¹⁶ σύμμορφος, similar in form, similar. ¹⁷ εἰκών, ὄνος, ἡ, image, likeness. ¹⁸ πρωτότοκος, first-born. ¹⁹ γέ, indeed, at least. ²⁰ φείδομαι, spare, abstain. ²¹ χαρίζομαι, give freely, forgive. ²² ἐγκαλέω, accuse, bring a charge. ²³ ἐκλεκτός, chosen, elect. ²⁴ κατακρίνω, condemn. ²⁵ χωρίζω, separate, depart. ²⁶ στενοχωρία, ας, ἡ, difficulty, distress. ²⁷ διωγμός, οὐ, ὁ, persecution. ²⁸ λιμός, οὐ, ὁ, hunger, famine. ²⁹ γυμνότης, ητος, ἡ, nakedness, exposure. ³⁰ κίνδυνος, ου, ὁ, danger, peril. ³¹ θανατόω, put to death, subdue.

σφαγῆς.¹ Ἄλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν² διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος 37
 ἡμᾶς. Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε 38
 ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα³ οὔτε μέλλοντα οὔτε ὕψωμα⁴ 39
 οὔτε βάθος⁵ οὔτε τις κτίσις⁶ ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι⁷ ἀπὸ τῆς
 ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι,⁸ συμμαρτυρούσης⁹ μοι τῆς 9
 συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη¹⁰ μοι ἐστὶν μεγάλη, καὶ 2
 ἀδιάλειπτος¹¹ ὁδύνη¹² τῇ καρδίᾳ μου. Εὐχόμεν¹³ γὰρ αὐτὸς ἐγὼ 3
 ἀνάθεμα¹⁴ εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν
 συγγενῶν¹⁵ μου κατὰ σάρκα: οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται,¹⁶ ὧν ἡ 4
 υἱοθεσία¹⁷ καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία¹⁸ καὶ ἡ λατρεία
 καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, 5
 ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς²⁰ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Οὐχ οἷον 6
 δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν²² ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ,
 οὗτοι Ἰσραήλ: οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα: ἀλλ' 7
 Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. Τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς 8
 σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ: ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας
 λογίζεται εἰς σπέρμα. Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν 9
 καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ²³ υἱός. Οὐ μόνον δέ, 10

¹ σφαγή, ἦς, ἡ, slaughter, sacrifice. ² ὑπερνικῶ, prevail completely. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ ὕψωμα, τος, τό, height, lofty thing. ⁵ βάθος, ους, τό, depth, deep. ⁶ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ⁷ χωρίζω, separate, depart. ⁸ ψεύδομαι, lie. ⁹ συμμαρτυρέω, bear witness with, confirm. ¹⁰ λύπη, ης, ἡ, pain, grief. ¹¹ ἀδιάλειπτος, unceasing, constant. ¹² ὁδύνη, ης, ἡ, pain, grief. ¹³ εὐχομαι, pray, wish. ¹⁴ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ¹⁵ συγγενής, kindred, relative. ¹⁶ Ἰσραηλῖτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁷ υἱοθεσία, ας, ἡ, adoption. ¹⁸ νομοθεσία, ας, ἡ, legislation, law. ¹⁹ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ²⁰ εὐλογητός, well spoken of, blessed. ²¹ οἷος, such as, of what kind. ²² ἐκπίπτω, fall away, fall out. ²³ Σάρρα, ας, ἡ, Sarah.

ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα¹ ἐξ ἑνὸς κοίτην² ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
 – μήπω³ γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα 11
 ἢ κατ' ἐκλογὴν⁴ πρόθεσις⁵ τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ
 καλοῦντος, ἐρρήθη αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι.⁶ 12
 Καθὼς γέγραπται, Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο. Τῷ γὰρ Μωϋσῇ 14
 λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτερήσω⁷ ὃν ἂν οἰκτείρω.⁷ Ἄρα οὖν 16
 οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,⁸ ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. 17
 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραῶ⁹ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά¹⁰ σε,
 ὅπως ἐνδείξωμαι¹¹ ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ¹² τὸ
 ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ: ὃν δὲ θέλει 18
 σκληρύνει.¹³

Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται;¹⁴ Τῷ γὰρ βουλήματι¹⁵ αὐτοῦ τίς 19
 ἀνθέστηκεν;¹⁶ Μενούγγε,¹⁷ ὦ¹⁸ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ 20
 ἀνταποκρινόμενος¹⁹ τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα²⁰ τῷ πλάσαντι,²¹ Τί
 με ἐποίησας οὕτως;²² Ἡ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς²³ τοῦ πηλοῦ,²⁴ 21
 ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος²⁵ ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος,²⁶ ὃ δὲ εἰς
 ἀτιμίαν;²⁷ Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι¹¹ τὴν ὀργήν, καὶ γνωρίσαι 22

¹Ῥεβέκκα, ας, ἡ, Rebecca. ²κοίτη, ης, ἡ, bed, sexual promiscuity. ³μήπω, not yet. ⁴ἐκλογή, ἧς, ἡ, (divine) selection, choice. ⁵πρόθεσις, εως, ἡ, setting forth, purpose. ⁶ἐλάσσων, lesser, less. ⁷οἰκτείρω, pity, have compassion on. ⁸τρέχω, run, exercise myself. ⁹Φαραῶ, ὁ, Pharaoh. ¹⁰ἐξεγείρω, raise, raise up. ¹¹ἐνδείκνυμι, show forth, show. ¹²διαγγέλλω, publish abroad, proclaim. ¹³σκληρύνω, harden. ¹⁴μέμφομαι, find fault with, blame. ¹⁵βούλημα, τος, τό, purpose, will. ¹⁶ἀνθίστημι, resist, oppose. ¹⁷μενούγγε, on the contrary, indeed. ¹⁸ὦ, Oh! omega. ¹⁹ἀνταποκρίνομαι, answer again, contradict. ²⁰πλάσμα, τος, τό, image, figure. ²¹πλάσσω, form, mold. ²²οὕτως, thus, so. ²³κεραμεὺς, εως, ὁ, potter. ²⁴πηλός, οὔ, ὁ, clay, mud. ²⁵φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ²⁶σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ²⁷ἀτιμία, ας, ἡ, dishonor, disgrace.

τὸ δυνατόν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ¹ σκευή² ὀργῆς
 κατηρτισμένα³ εἰς ἀπώλειαν⁴: καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον⁵ τῆς 23
 δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευῇ² ἐλέους, ἃ προητοίμασεν⁶ εἰς δόξαν, οὓς καὶ 24
 ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; Ὡς καὶ ἐν 25
 τῷ Ὡσῇ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου: καὶ τὴν οὐκ
 ἡγαπημένην ἡγαπημένην. Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ⁷ ἐρρήθη αὐτοῖς, 26
 Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζώντος. Ἡσαΐας⁸ δὲ 27
 κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς⁹ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ
 ἄμμος¹⁰ τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα¹¹ σωθήσεται: λόγον γὰρ 28
 συντελῶν¹² καὶ συντέμνων¹³ ἐν δικαιοσύνῃ: ὅτι λόγον
 συντετμημένον¹³ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ καθὼς προείρηκεν¹⁴ 29
 Ἡσαΐας,⁸ Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ¹⁵ ἐγκατέλιπεν¹⁶ ἡμῖν σπέρμα, ὡς
 Σόδομα¹⁷ ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα¹⁸ ἂν ὁμοιώθημεν.¹⁹
 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν²⁰ 30
 δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως: Ἰσραὴλ δέ, διώκων 31
 νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν.²¹ Διὰ τί; 32
 Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου: προσέκοψαν²² γὰρ τῷ
 λίθῳ τοῦ προσκόμματος,²³ καθὼς γέγραπται, Ἴδου τίθημι ἐν Σιών 33
 λίθον προσκόμματος²³ καὶ πέτραν²⁴ σκανδάλου:²⁵ καὶ πᾶς ὁ πιστεύων

¹ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ² σκεῦος, ους, τό, vessel, goods (plural). ³ καταρτίζω, mend, fit. ⁴ ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction, ruin. ⁵ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ⁶ προετοιμάζω, prepare beforehand, predestine. ⁷ οὗ, where, when. ⁸ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁹ ἀριθμός, οὔ, ὁ, number, total. ¹⁰ ἄμμος, ου, ἡ, sand. ¹¹ κατάλειμμα, ατος, τό, remnant, small residue. ¹² συντελέω, complete, accomplish. ¹³ συντέμνω, cut short, shorten. ¹⁴ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹⁵ σαβαώθ, hosts, armies. ¹⁶ ἐγκαταλείπω, leave behind, forsake. ¹⁷ Σόδομα, ων, τό, Sodom. ¹⁸ Γόμορρα, ας, ἡ, Gomorrah. ¹⁹ ὁμοίω, make like, liken. ²⁰ καταλαμβάνω, overtake, apprehend. ²¹ φθάνω, come before another, anticipate. ²² προσκόπτω, strike against, stumble. ²³ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ²⁴ πέτρα, ας, ἡ, rock. ²⁵ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare.

ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.¹

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία² τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις³ ἡ πρὸς τὸν θεὸν **10**

ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν. Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι **2**

ζῆλον⁴ θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν.⁵ Ἀγνοοῦντες⁶ γὰρ τὴν **3**

τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι,

τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς **4**

εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν **5**

δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται

ἐν αὐτοῖς. Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ **6**

καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;– τοῦτ' ἔστιν χριστὸν

καταγαγεῖν⁷ – ἢ, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον;⁸ – τοῦτ' ἔστιν **7**

χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.⁹ Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά **8**

ἐστίν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου: τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα

τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν: ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου **9**

κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν

ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ: καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, **10**

στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ **11**

πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.¹ Οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή¹⁰ **12**

Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου: ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν¹¹ εἰς

πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ **13**

¹ καταισχύνω, put to shame, shame. ² εὐδοκία, ας, ἡ, good pleasure, good-will. ³ δέησις, εως, ἡ, entreaty, prayer. ⁴ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ⁵ ἐπίγνωσις, εως, ἡ, knowledge, discernment. ⁶ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁷ κατάγω, bring down, lead down. ⁸ ἄβυσσος, ου, ἡ, bottomless, incomprehensible depth. ⁹ ἀνάγω, lead up, restore. ¹⁰ διαστολή, ἡς, ἡ, difference, distinction. ¹¹ πλουτέω, be rich, become rich.

ὄνομα κυρίου σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ 14
ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ 15
ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι¹ οἱ πόδες τῶν
εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ.

Ἄλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν² τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας³ γὰρ λέγει, Κύριε, 16
τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ⁴ ἡμῶν; Ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς,⁴ ἡ δὲ ἀκοή⁴ διὰ 17
ρήματος θεοῦ. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; Μενούγγε:⁵ Εἰς πᾶσαν 18
τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος⁶ αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα⁷ τῆς
οἰκουμένης⁸ τὰ ῥήματα αὐτῶν. Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; 19
Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγὼ παραζηλώσω⁹ ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνη, ἐπὶ
ἔθνη ἀσυνέτω¹⁰ παροργιῶ¹¹ ὑμᾶς. Ἡσαΐας³ δὲ ἀποτολμᾷ¹² καὶ λέγει, 20
Εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς¹³ ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσιν. Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραήλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν 21
ἐξεπέτασα¹⁴ τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα¹⁵ καὶ ἀντιλέγοντα.¹⁶

Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο¹⁷ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ 11
ἐγὼ Ἰσραηλίτης¹⁸ εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.¹⁹ 2
Οὐκ ἀπώσατο¹⁷ ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.²⁰ Ἡ οὐκ οἶδατε
ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει²¹ τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ,

¹ ὠραῖος, beautiful, fair. ² ὑπακούω, obey, listen. ³ Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ⁴ ἀκοή, ἤς, ἡ, hearing, report. ⁵ μενούγγε, on the contrary, indeed. ⁶ φθόγγος, ου, ὁ, tone, voice. ⁷ πέρας, ατος, τό, limit, end. ⁸ οἰκουμένη, ης, ἡ, inhabited world. ⁹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ¹⁰ ἀσύνετος, without understanding, unintelligent. ¹¹ παροργίζω, provoke to anger, exasperate. ¹² ἀποτολμᾶω, be bold, assume boldness. ¹³ ἐμφανῆς, visible, manifest. ¹⁴ ἐκπετάννυμι, spread out, stretch out. ¹⁵ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁶ ἀντιλέγω, speak against, oppose. ¹⁷ ἀπωθέω, push or thrust away, reject. ¹⁸ Ἰσραηλίτης, ου, ὁ, Israelite. ¹⁹ Βενιαμίν, ὁ, Benjamin. ²⁰ προγινώσκω, know beforehand. ²¹ ἐντυγχάνω, entreat, intercede.

λέγων, Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά¹ 3
 σου κατέσκαψαν·² καὶ γὰρ ὑπελείφθην³ μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν
 μου. Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός;⁴ Κατέλιπον⁵ ἐμαυτῷ 4
 ἑπτακισχιλίου⁶ ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν⁷ γόνυ⁸ τῇ Βάαλ.⁹ 5
 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα¹⁰ κατ' ἐκλογὴν¹¹ χάριτος
 γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται 6
 χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν
 ἔργον. Τί οὖν; Ὁ ἐπιζητεῖ¹² Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν,¹³ ἡ δὲ 7
 ἐκλογὴ¹¹ ἐπέτυχεν,¹³ οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·¹⁴ καθὼς γέγραπται, 8
 Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,¹⁵ ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ
 βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. Καὶ 9
 Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα¹⁶ αὐτῶν εἰς παγίδα¹⁷ καὶ εἰς θήραν,¹⁸
 καὶ εἰς σκάνδαλον,¹⁹ καὶ εἰς ἀνταπόδομα²⁰ αὐτοῖς· σκοτισθήτωσαν²¹ 10
 οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον²² αὐτῶν διὰ
 παντὸς σύγκαμψον.²³ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν²⁴ ἵνα πέσωσιν; Μὴ 11
 γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι²⁵ ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς
 τὸ παραζηλώσαι²⁶ αὐτούς. Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα²⁵ αὐτῶν πλοῦτος²⁷ 12
 κόσμος, καὶ τὸ ἥττημα²⁸ αὐτῶν πλοῦτος²⁷ ἐθνῶν, πόσω μᾶλλον τὸ
 πλήρωμα²⁹ αὐτῶν;

¹ θυσιαστήριον, ου, τό, altar. ² κατασκάπτω, tear down, demolish. ³ ὑπολείπω, leave remaining, leave behind. ⁴ χρηματισμός, οὐ, ὁ, divine response, oracle. ⁵ καταλείπω, leave, leave behind. ⁶ ἑπτακισχιλιοι, seven thousand, 7000. ⁷ κάμπτω, bend, bow. ⁸ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁹ Βάαλ, ὁ, Baal. ¹⁰ λείμμα, τος, τό, remnant, remainder. ¹¹ ἐκλογή, ἥς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹² ἐπιζητέω, seek for, seek after. ¹³ ἐπιτυγχάνω, obtain, attain. ¹⁴ πωρώω, harden, render callous. ¹⁵ κατάνυξις, εως, ἡ, stupefaction, deep sleep. ¹⁶ τράπεζα, ης, ἡ, table. ¹⁷ παγίς, ἰδος, ἡ, trap, snare. ¹⁸ θήρα, ας, ἡ, net, trap. ¹⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ²⁰ ἀνταπόδομα, τος, τό, repayment, reward. ²¹ σκοτίζω, darken. ²² νῶτος, ου, ὁ, back, back of men or animals. ²³ συγκάμπτω, (cause to) bend, bend together. ²⁴ πταίω, cause to stumble, stumble. ²⁵ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ²⁶ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ²⁷ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²⁸ ἥττημα, τος, τό, loss, failure. ²⁹ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολος, 13
 τὴν διακονίαν μου δοξάζω: εἴ πως παραζηλώσω¹ μου τὴν σάρκα, καὶ 14
 σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολή² αὐτῶν καταλλαγή³ κόσμου, 15
 τίς ἡ πρόσληψις,⁴ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχή⁵ ἁγία, καὶ τὸ 16
 φύραμα:⁶ καὶ εἰ ἡ ῥίζα⁷ ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι.⁸ Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων⁸ 17
 ἐξεκλάσθησαν,⁹ σὺ δὲ ἀγριέλαιος¹⁰ ὢν ἐνεκεντρίσθης¹¹ ἐν αὐτοῖς, καὶ
 συγκοινωνὸς¹² τῆς ῥίζης⁷ καὶ τῆς πιότητος¹³ τῆς ἐλαίας¹⁴ ἐγένου, μὴ 18
 κατακαυχῶ¹⁵ τῶν κλάδων:⁸ εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,¹⁵ οὐ σὺ τὴν ῥίζαν⁷
 βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ῥίζα⁷ σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν⁹ κλάδοι,⁸ ἵνα 19
 ἐγὼ ἐγκεντρίσθω.¹¹ Καλῶς: τῇ ἀπιστίᾳ¹⁶ ἐξεκλάσθησαν,⁹ σὺ δὲ τῇ 20
 πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,¹⁷ ἀλλὰ φοβοῦ: εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν 21
 κατὰ φύσιν¹⁸ κλάδων⁸ οὐκ ἐφείσατο,¹⁹ μήπως²⁰ οὐδέ σου φείσεται.¹⁹ 22
 Ἴδε οὖν χρηστότητα²¹ καὶ ἀποτομίαν²² θεοῦ: ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας,
 ἀποτομίαν:²² ἐπὶ δὲ σέ, χρηστότητα,²¹ ἐὰν ἐπιμείνης²³ τῇ χρηστότητι:²¹
 ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ.²⁴ Καὶ ἐκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν²³ τῇ 23
 ἀπιστίᾳ,¹⁶ ἐγκεντρίσθήσονται:¹¹ δυνατὸς γὰρ ὁ θεὸς ἐστιν πάλιν
 ἐγκεντρίσαι¹¹ αὐτούς. Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν¹⁸ ἐξεκόπης²⁴ 24
 ἀγριελαίου,¹⁰ καὶ παρὰ φύσιν¹⁸ ἐνεκεντρίσθης¹¹ εἰς καλλιέλαιον,²⁵
 πόσω μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν,¹⁸ ἐγκεντρίσθήσονται¹¹ τῇ ἰδίᾳ

¹ παραζηλώω, provoke to jealousy, make jealous. ² ἀποβολή, ἤς, ἡ, rejection, loss. ³ καταλλαγή, ἤς, ἡ, reconciliation. ⁴ πρόσληψις, εως, ἡ, receiving. ⁵ ἀπαρχή, ἤς, ἡ, first fruit. ⁶ φύραμα, τος, τό, that which is mixed, lump. ⁷ ῥίζα, ἤς, ἡ, root, that which grows from the root. ⁸ κλάδος, ου, ό, branch (of a tree), branch. ⁹ ἐκκλάω, break off. ¹⁰ ἀγριέλαιος, ου, ἡ, wild olive tree. ¹¹ ἐγκεντρίζω, ingraft, graft in. ¹² συγκοινωνός, ου, ό, partaker, participant. ¹³ πιότης, ητος, ἡ, fatness. ¹⁴ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ¹⁵ κατακαυχάομαι, exult over, triumph over. ¹⁶ ἀπιστία, ας, ἡ, unbelief, unfaithfulness. ¹⁷ ὑψηλοφρονέω, be proud, haughty. ¹⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ¹⁹ φείδομαι, spare, abstain. ²⁰ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ²¹ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ²² ἀποτομία, ας, ἡ, severity, harshness. ²³ ἐπιμένω, continue, remain. ²⁴ ἐκκόπτω, cut out, cut off. ²⁵ καλλιέλαιος, ου, ἡ, cultivated olive tree.

ἐλαία;¹

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν,² ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε 25
 παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι,³ ὅτι πώρως⁴ ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν,
 ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα⁵ τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ: καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ 26
 σωθήσεται: καθὼς γέγραπται, Ὡς ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,⁶ καὶ
 ἀποστρέψει⁷ ἀσεβείας⁸ ἀπὸ Ἰακώβ: καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ 27
 διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι⁹ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ 28
 εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς: κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν,¹⁰ ἀγαπητοὶ διὰ
 τοὺς πατέρας. Ἀμεταμέλητα¹¹ γὰρ τὰ χαρίσματα¹² καὶ ἡ κλήσις¹³ τοῦ 29
 θεοῦ. Ὡσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε¹⁴ τῷ θεῷ, νῦν δὲ 30
 ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ:¹⁵ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν,¹⁴ τῷ 31
 ὑμετέρῳ¹⁶ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν: συνέκλεισεν¹⁷ γὰρ ὁ θεὸς 32
 τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν,¹⁵ ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

Ὡς¹⁸ βάθος¹⁹ πλούτου²⁰ καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερευνήτα²¹ 33
 τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι²² αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. Τίς γὰρ ἔγνω 34
 νοῦν²³ κυρίου; Ὡς τίς σύμβουλος²⁴ αὐτοῦ ἐγένετο; Ὡς τίς προέδωκεν²⁵ 35
 αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται²⁶ αὐτῷ; Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ 36
 εἰς αὐτὸν τὰ πάντα: αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

¹ ἐλαία, ας, ἡ, olive tree. ² ἀγνοεῖν, not know, be unaware. ³ φρόνιμος, prudent, wise. ⁴ πώρως, εως, ἡ, hardness, obstinancy. ⁵ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ⁶ ῥύομαι, rescue, save. ⁷ ἀποστρέφω, turn away, turn back. ⁸ ἀσεβεία, ας, ἡ, ungodliness, impiety. ⁹ ἀφαιρέω, take away, smite off. ¹⁰ ἐκλογή, ἡς, ἡ, (divine) selection, choice. ¹¹ ἀμεταμέλητος, without regret, not to be repented of. ¹² χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹³ κλήσις, εως, ἡ, (divine) call, invitation. ¹⁴ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁵ ἀπειθεία, ας, ἡ, disobedience, willful unbelief. ¹⁶ ὑμέτερος, your. ¹⁷ συγκλείω, shut, enclose. ¹⁸ ὦ, Oh! omega. ¹⁹ βάθος, ους, τό, depth, deep. ²⁰ πλοῦτος, ου, ὁ, wealth, riches. ²¹ ἀνεξερευνήτος, that cannot be searched into. ²² ἀνεξιχνίαστος, inscrutable, incomprehensible. ²³ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ²⁴ σύμβουλος, ου, ὁ, adviser, counsellor. ²⁵ προδίδωμι, give in advance, give first. ²⁶ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν¹ τοῦ θεοῦ, **12**

παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον² τῷ

θεῷ, τὴν λογικὴν³ λατρείαν⁴ ὑμῶν, καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁵ τῷ **2**

αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁶ τῇ ἀνακαινώσει⁷ τοῦ νοῦς⁸

ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν⁹ ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ

εὐάρεστον² καὶ τέλειον.¹⁰

Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ **3**

ὑπερφρονεῖν¹¹ παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,¹²

ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν¹³ μέτρον¹⁴ πίστεως. Καθάπερ¹⁵ γὰρ ἐν ἐνὶ **4**

σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει

πρᾶξιν:¹⁶ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώματι ἔσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς **5**

ἀλλήλων μέλη. Ἔχοντες δὲ χαρίσματα¹⁷ κατὰ τὴν χάριν τὴν **6**

δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα,¹⁸ εἴτε προφητείαν,¹⁹ κατὰ τὴν ἀναλογίαν²⁰

τῆς πίστεως: εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ: εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ **7**

διδασκαλίᾳ:²¹ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει: ὁ μεταδιδούς,²² **8**

ἐν ἀπλότητι:²³ ὁ προϊστάμενος,²⁴ ἐν σπουδῇ:²⁵ ὁ ἐλεῶν, ἐν ἰλαρότητι.²⁶

Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος.²⁷ Ἀποστνγούντες²⁸ τὸ πονηρόν, κολλάμενοι **9**

τῷ ἀγαθῷ. Τῇ φιλαδελφίᾳ³⁰ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι:³¹ τῇ τιμῇ **10**

¹ οἰκτιρμός, οὐ, ὁ, compassion, pity. ² εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ³ λογικός, thoughtful, reasonable. ⁴ λατρεία, ας, ἡ, service, divine worship. ⁵ συσχηματίζω, conform to. ⁶ μεταμορφώω, change the form, transform. ⁷ ἀνακαινώσις, εως, ἡ, renewal, renewing. ⁸ νοῦς, ὁ, mind, reasoning faculty. ⁹ δοκιμάζω, prove, approve. ¹⁰ τέλειος, complete, perfect. ¹¹ ὑπερφρονέω, think too highly of oneself. ¹² σωφρονέω, be of sound mind, judgment. ¹³ μερίζω, divide, part. ¹⁴ μέτρον, ου, τό, measure, measuring rod. ¹⁵ καθάπερ, even as, just as. ¹⁶ πρᾶξις, εως, ἡ, deed, function. ¹⁷ χάρισμα, τος, τό, gift, undeserved favor. ¹⁸ διάφορος, various, different. ¹⁹ προφητεία, ας, ἡ, prophecy. ²⁰ ἀναλογία, ας, ἡ, proportion, measure. ²¹ διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ²² μεταδίδωμι, give a share of, share. ²³ ἀπλότης, ητος, ἡ, singleness, hence simplicity. ²⁴ προϊστημι, rule. ²⁵ σπουδή, ἡς, ἡ, haste, diligence. ²⁶ ἰλαρότης, ητος, ἡ, cheerfulness, gladness. ²⁷ ἀνυπόκριτος, sincere, without hypocrisy. ²⁸ ἀποστνγέω, hate strongly, abhor. ²⁹ κολλάω, glue, cleave. ³⁰ φιλαδελφία, ας, ἡ, love of brothers, brotherly love. ³¹ φιλόστοργος, loving dearly, devoted.

ἀλλήλους προηγούμενοι:¹ τῇ σπουδῇ² μὴ ὀκνηροί:³ τῷ πνεύματι 11
 ζέοντες:⁴ τῷ κυρίῳ δουλεύοντες: τῇ ἐλπίδι χαίροντες: τῇ θλίψει 12
 ὑπομένοντες:⁵ τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες:⁶ ταῖς χρείαις τῶν 13
 ἁγίων κοινωνοῦντες:⁷ τὴν φιλοξενίαν⁸ διώκοντες. Εὐλογεῖτε τοὺς 14
 διώκοντας ὑμᾶς: εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε.⁹ Χαίρειν μετὰ 15
 χαιρόντων, καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων. Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους 16
 φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ¹⁰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς¹¹
 συναπαγόμενοι.¹² Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι¹³ παρ' ἑαυτοῖς. Μηδενὶ 17
 κακὸν ἀντί¹⁴ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοοῦμενοι¹⁵ καλὰ ἐνώπιον
 πάντων ἀνθρώπων. Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων 18
 εἰρηνεύοντες.¹⁶ Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,¹⁷ ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε 19
 τόπον τῇ ὀργῇ: γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις,¹⁸ ἐγὼ ἀνταποδώσω,¹⁹
 λέγει κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾷ²⁰ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε²¹ αὐτόν: ἐὰν διψᾷ, 20
 πότιζε²³ αὐτόν: τοῦτο γὰρ ποιῶν, ἄνθρακας²⁴ πυρὸς σωρεύσεις²⁵ ἐπὶ
 τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ 21
 ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις²⁶ ὑποτασσέσθω: οὐ γάρ ἐστιν 13
 ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι
 εἰσίν. Ὡστε ὁ ἀντιτασσόμενος²⁸ τῇ ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ²⁹ 2

¹ προηγέομαι, go before, consider better. ² σπουδῇ, ἤς, ἡ, haste, diligence. ³ ὀκνηρός, lazy, idle. ⁴ ζέω, be fervent, be hot. ⁵ ὑπομένω, tarry, endure. ⁶ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ⁷ κοινωνέω, have a share of, share. ⁸ φιλοξενία, ας, ἡ, hospitality. ⁹ καταράομαι, curse. ¹⁰ ὑψηλός, high, lofty. ¹¹ ταπεινός, humble, downcast. ¹² συναπάγω, lead away with, condescend to. ¹³ φρόνιμος, prudent, wise. ¹⁴ ἀντί, instead of, in place of. ¹⁵ προνοέω, provide for, have regard for. ¹⁶ εἰρηνεύω, bring to peace, be at peace. ¹⁷ ἐκδικέω, vindicate, avenge. ¹⁸ ἐκδίκησις, εως, ἡ, vengeance, vindication. ¹⁹ ἀνταποδίδωμι, recompense, repay. ²⁰ πεινάω, hunger, am hungry. ²¹ ψωμίζω, feed with morsels, feed. ²² διψάω, thirst, thirst for. ²³ ποτίζω, give drink to, cause to drink. ²⁴ ἄνθραξ, ακος, ὁ, charcoal, coals. ²⁵ σωρεύω, heap up, weigh down with. ²⁶ ὑπερέχω, rise above, surpass. ²⁷ τάσσω, arrange, appoint. ²⁸ ἀντιτάσσομαι, range in battle against, oppose. ²⁹ διαταγή, ἤς, ἡ, ordinance, direction.

ἀνθέστηκεν·¹ οἱ δὲ ἀνθεστηκότες¹ ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. Οἱ γὰρ 3
 ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.
 Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις
 ἔπαινον² ἐξ αὐτῆς· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ 4
 τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ³ τὴν μάχαιραν φορεῖ·⁴ θεοῦ γὰρ
 διάκονός ἐστιν, ἔκδικος⁵ εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. Διὸ 5
 ἀνάγκη⁶ ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν
 συνείδησιν. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους⁷ τελεῖτε· λειτουργοὶ⁸ γὰρ θεοῦ 6
 εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.⁹ Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς 7
 ὀφειλάς·¹⁰ τῷ τὸν φόρον⁷ τὸν φόρον·⁷ τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν
 φόρον τὸν φόρον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν 8
 ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις,¹¹ οὐ φονεύσεις,¹² 9
 οὐ κλέψεις,¹³ οὐκ ἐπιθυμήσεις,¹⁴ καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ
 λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται,¹⁵ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον¹⁶ σου ὡς
 σεαυτόν. Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον¹⁶ κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα¹⁷ 10
 οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹ ἀντίστημι, resist, oppose. ² ἔπαινος, ου, ὁ, praise, commendation. ³ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁴ φορέω, wear, bear. ⁵ ἔκδικος, ου, ὁ, avenging, punishing. ⁶ ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, distress. ⁷ φόρος, ου, ὁ, tribute, tax. ⁸ λειτουργός, ου, ὁ, minister, servant. ⁹ προσκαρτερέω, continue in or with, persist. ¹⁰ ὀφειλή, ῆς, ἡ, debt, duty. ¹¹ μοιχεύω, commit adultery. ¹² φονεύω, kill, murder. ¹³ κλέπτω, steal. ¹⁴ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹⁵ ἀνακεφαλαιόω, sum up, recapitulate. ¹⁶ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁷ πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment.

Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου¹ ἐγερθῆναι: 11
 νῦν γὰρ ἐγγύτερον² ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νύξ 12
 προέκοψεν,³ ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν: ἀποθώμεθα⁴ οὖν τὰ ἔργα τοῦ
 σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὄπλα⁵ τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, 13
 εὐσχημόνως⁶ περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις⁷ καὶ μέθαις,⁸ μὴ κοίταις⁹
 καὶ ἀσελγείαις,¹⁰ μὴ ἔριδι¹¹ καὶ ζήλῳ.¹² Ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν κύριον 14
 Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν¹³ μὴ ποιῆσθε, εἰς
 ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε,¹⁴ μὴ εἰς διακρίσεις¹⁵ 14
 διαλογισμῶν.¹⁶ Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα 2
 ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω,¹⁸ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων 3
 τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω: ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο.¹⁴ Σὺ τίς εἶ 4
 ὁ κρίνων ἀλλότριον¹⁹ οἰκέτην;²⁰ Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει²¹ ἢ πίπτει.
 Σταθήσεται δέ: δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν. Ὃς μὲν 5
 κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἐκαστος ἐν
 τῷ ἰδίῳ νοῦ²² πληροφορεῖσθω.²³ Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ: 6
 καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ
 ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ: καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ
 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ 7

¹ ὕπνος, ου, ό, sleep. ² ἐγγύτερον, nearer. ³ προκόπτω, proceed, advance. ⁴ ἀποτίθηναι, put off, lay aside. ⁵ ὄπλον, ου, τό, tool, implement. ⁶ εὐσχημόνως, becomingly, properly. ⁷ κώμος, ου, ό, excessive feasting, carousing. ⁸ μέθη, ης, ή, drunkenness. ⁹ κοίτη, ης, ή, bed, sexual promiscuity. ¹⁰ ἀσελγεία, ας, ή, licentiousness, debauchery. ¹¹ ἔρις, ιδος, ή, strife, contention. ¹² ζήλος, ου, ό, zeal, jealousy. ¹³ πρόνοια, ας, ή, forethought, foresight. ¹⁴ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ¹⁵ διάκρισις, εως, ή, act of passing judgment. ¹⁶ διαλογισμός, ου, ό, reasoning, questioning. ¹⁷ λάχανον, ου, τό, garden herb, vegetable. ¹⁸ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁹ ἀλλότριος, strange, foreign. ²⁰ οἰκέτης, ου, ό, house servant, household servant. ²¹ στήκω, stand, stand fast. ²² νοῦς, ό, mind, reasoning faculty. ²³ πληροφορέω, fulfill, accomplish fully.

ἀποθνήσκει. Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε 8
 ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ 9
 ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων
 κυριεύσῃ.¹ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἡ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς² 10
 τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι³ τοῦ
 χριστοῦ. Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει⁴ πᾶν 11
 γόνυ,⁵ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται⁶ τῷ θεῷ. Ἄρα οὖν ἕκαστος 12
 ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Μηκέτι⁷ οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ 13
 τιθέναι πρόσκομμα⁸ τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.⁹ Οἶδα καὶ πέπεισμαι 14
 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν¹⁰ δι' αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι
 κοινὸν¹⁰ εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.¹⁰ Εἰ δὲ διὰ βρώμα¹¹ ὁ ἀδελφός σου 15
 λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί¹¹ σου
 ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. Μὴ βλασφημείσθω οὖν 16
 ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις¹² καὶ 17
 πόσις,¹³ ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. Ὁ 18
 γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος¹⁴ τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος
 τοῖς ἀνθρώποις. Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς 19
 οἰκοδομῆς¹⁶ τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἕνεκεν βρώματος¹¹ κατάλυε¹⁷ τὸ 20

¹ κυριεύω, be lord over, rule. ² ἐξουθενέω, despise, ignore. ³ βῆμα, τος, τό, judgment seat. ⁴ κάμπτω, bend, bow. ⁵ γόνυ, ατος, τό, knee. ⁶ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁷ μηκέτι, no longer. ⁸ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ⁹ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹⁰ κοινός, common, unclean. ¹¹ βρώμα, τος, τό, food, food of any kind. ¹² βρώσις, εως, ἡ, eating, food. ¹³ πόσις, εως, ἡ, drinking, drink. ¹⁴ εὐάρεστος, well-pleasing, acceptable. ¹⁵ δόκιμος, tested, approved. ¹⁶ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ¹⁷ καταλύω, destroy, lodge.

ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ
 προσκόμματος¹ ἐσθίοντι. Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα,² μηδὲ πιεῖν 21
 οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει³ ἢ σκανδαλίζεται ἢ
 ἀσθενεῖ. Σὺ πίστιν ἔχεις; Κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 22
 Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει.⁴ Ὁ δὲ διακρινόμενος,⁵ 23
 ἐὰν φάγη, κατακέκριται,⁶ ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως: πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ
 πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι⁷ κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ 24
 κήρυγμα⁸ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν⁹ μυστηρίου χρόνοις
 αἰωνίοις σεσιγημένου,¹⁰ φανερωθέντος δὲ νῦν, διὰ τε γραφῶν 25
 προφητικῶν,¹¹ κατ' ἐπιταγὴν¹² τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς ὑπακοὴν¹³
 πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, μόνῳ σοφῷ¹⁴ θεῷ, διὰ 26
 Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα¹⁵ τῶν ἀδυνάτων¹⁶ 15
 βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.¹⁷ Ἐκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον¹⁸ 2
 ἀρεσκέτω¹⁷ εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν.¹⁹ Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ 3
 ἑαυτῷ ἥρεσεν,¹⁷ ἀλλὰ, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ²⁰ τῶν
 ὀνειδιζόντων²¹ σε ἐπέπεσον²² ἐπ' ἐμέ. Ὅσα γὰρ προεγράφη,²³ εἰς τὴν 4

¹ πρόσκομμα, τος, τό, stumbling, occasion of stumbling. ² κρέας, τό, meat, flesh. ³ προσκόπτω, strike against, stumble. ⁴ δοκιμάζω, prove, approve. ⁵ διακρίνω, discriminate, judge. ⁶ κατακρίνω, condemn. ⁷ στηρίζω, establish, fix firmly. ⁸ κήρυγμα, τος, τό, proclamation, preaching. ⁹ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁰ σιγάω, be silent, become silent. ¹¹ προφητικός, prophetic. ¹² ἐπιταγή, ἡς, ἡ, command, commandment. ¹³ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁴ σοφός, wise. ¹⁵ ἀσθένεια, τος, τό, weakness, infirmity. ¹⁶ ἀδύνατος, impossible, unable. ¹⁷ ἀρέσκω, please, serve. ¹⁸ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ¹⁹ οἰκοδομή, ἡς, ἡ, building, edification. ²⁰ ὀνειδισμός, οὗ, ὁ, reproach, reviling. ²¹ ὀνειδίζω, reproach, revile. ²² ἐπιπίπτω, fall upon, press upon. ²³ προγράφω, write before, write previously.

ἡμετέραν¹ διδασκαλίαν² προεγράφη,³ ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ
 τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς 5
 ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν
 ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν: ἵνα ὁμοθυμαδὸν⁴ ἐν ἐνὶ στόματι 6
 δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. Διὸ 7
 προσλαμβάνεσθε⁵ ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο⁵
 ὑμᾶς, εἰς δόξαν θεοῦ. Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι 8
 περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι⁶ τὰς ἐπαγγελίας
 τῶν πατέρων: τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς 9
 γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι⁷ σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ
 ὀνόματί σου ψαλῶ.⁸ Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε,⁹ ἔθνη, μετὰ τοῦ 10
 λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε¹⁰ τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ 11
 ἐπαινέσατε¹¹ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. Καὶ πάλιν Ἡσαΐας¹² λέγει, Ἔσται 12
 ἡ ῥίζα¹³ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν: ἐπ' αὐτῷ ἔθνη
 ἐλπιούσιν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ 13
 εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν
 δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ 14
 μεστοί¹⁴ ἐστε ἀγαθωσύνης,¹⁵ πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,
 δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν.¹⁶ Τολμηρότερον¹⁷ δὲ ἔγραψα ὑμῖν, 15

¹ ἡμέτερος, our, our own. ² διδασκαλία, ας, ἡ, teaching, doctrine. ³ προγράφω, write before, write previously. ⁴ ὁμοθυμαδόν, with one accord, with one mind. ⁵ προσλαμβάνω, take to myself, welcome. ⁶ βεβαιῶ, confirm, secure. ⁷ ἐξομολογέω, confess, profess. ⁸ ψάλλω, sing, sing praise. ⁹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹⁰ αἰνέω, praise. ¹¹ ἐπαινέω, praise, commend. ¹² Ἡσαΐας, ου, ὁ, Isaiah. ¹³ ῥίζα, ης, ἡ, root, that which grows from the root. ¹⁴ μεστός, full. ¹⁵ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ¹⁶ νουθετέω, admonish, exhort. ¹⁷ τολμηρότερον, more boldly.

ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνησκῶν¹ ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν
δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν² Ἰησοῦ χριστοῦ 16
εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα³ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ
προσφορὰ⁴ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος,⁵ ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17
Ἔχω οὖν καύχησιν⁶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. Οὐ γὰρ 18
τολμήσω⁷ λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο⁸ χριστὸς δι' ἐμοῦ, εἰς
ὑπακοὴν⁹ ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων,¹⁰ 19
ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ: ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ¹¹
μέχρι¹² τοῦ Ἰλλυρικοῦ¹³ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ: 20
οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον¹⁴ εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη¹⁵
χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον¹⁶ θεμέλιον¹⁷ οἰκοδομῶ: ἀλλὰ, καθὼς 21
γέγραπται, Οἷς οὐκ ἀνηγγέλη¹⁸ περὶ αὐτοῦ, ὄψονται: καὶ οἱ οὐκ
ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην¹⁹ τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς: νυνὶ²⁰ δὲ μηκέτι 22
τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν²² τούτοις, ἐπιποθίαν²³ δὲ ἔχων τοῦ
ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν 24
Σπανίαν,²⁴ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς: ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος²⁵
θεάσασθαι²⁶ ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι²⁷ ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν
πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.²⁸ Νυνὶ²⁰ δὲ πορεύομαι εἰς 25

¹ ἐπαναμνησκῶ, remind. ² λειτουργός, οὐ, ὁ, minister, servant. ³ ἱεουργέω, perform holy service, act as a priest. ⁴ προσφορά, ἄς, ἡ, offering, sacrifice. ⁵ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ⁶ καύχησις, εὐς, ἡ, boasting, act of boasting. ⁷ τολμάω, dare, endure. ⁸ κατεργάζομαι, work out, produce. ⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ¹⁰ τέρας, ατος, τό, wonder, portent. ¹¹ κύκλος, ου, ὁ, circle. ¹² μέχρι, until, as far as (gen). ¹³ Ἰλλυρικόν, οὐ, τό, Illyricum. ¹⁴ φιλοτιμέομαι, have as an ambition, aspire to. ¹⁵ ὀνομάζω, name, give a name to. ¹⁶ ἀλλότριος, strange, foreign. ¹⁷ θεμέλιος, ου, ὁ, foundation. ¹⁸ ἀναγγέλλω, announce, report. ¹⁹ ἐγκόπτω, impede, detain. ²⁰ νυνί, now, already. ²¹ μηκέτι, no longer. ²² κλίμα, τος, τό, region, territory. ²³ ἐπιποθία, ας, ἡ, longing, desire. ²⁴ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ²⁵ διαπορεύομαι, pass across, journey through. ²⁶ θεάομαι, look at, behold. ²⁷ προπέμπω, send before, send forth. ²⁸ ἐμπίπλημι, fill up, satisfy.

Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις. Εὐδόκησαν¹ γὰρ Μακεδονία² καὶ 26
 Ἀχαΐα³ κοινωνίαν⁴ τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν
 ἐν Ἱερουσαλήμ. Εὐδόκησαν¹ γάρ, καὶ ὀφειλέται⁵ αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ 27
 τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν⁶ τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
 τοῖς σαρκικοῖς⁷ λειτουργῆσαι⁸ αὐτοῖς. Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,⁹ καὶ 28
 σφραγισάμενος¹⁰ αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν
 εἰς τὴν Σπανίαν.¹¹ Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι¹² 29
 εὐλογίας¹³ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ 30
 διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι¹⁴ μοι ἐν ταῖς
 προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν: ἵνα ῥυσθῶ¹⁵ ἀπὸ τῶν 31
 ἀπειθούντων¹⁶ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἢ εἰς
 Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος¹⁷ γένηται τοῖς ἁγίοις: ἵνα ἐν χαρᾷ ἔλθω 32
 πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ συναναπαύσωμαι¹⁸ ὑμῖν. Ὁ δὲ 33
 θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

Συνίστημι¹⁹ δὲ ὑμῖν Φοίβην²⁰ τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκονον τῆς 16
 ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς:²¹ ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε²² ἐν κυρίῳ 2
 ἀξίως²³ τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζη²⁴

¹ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ² Μακεδονία, ας, ἡ, Macedonia. ³ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ⁴ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁵ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ⁶ κοινωνέω, have a share of, share. ⁷ σαρκικός, fleshly, carnal. ⁸ λειτουργέω, minister, serve. ⁹ ἐπιτελέω, complete, perform. ¹⁰ σφραγίζω, seal, set a seal upon. ¹¹ Σπανία, ας, ἡ, Spain. ¹² πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹³ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁴ συναγωνίζομαι, strive together. ¹⁵ ῥύομαι, rescue, save. ¹⁶ ἀπειθέω, disbelieve, disobey. ¹⁷ εὐπρόσδεκτος, acceptable, well-received. ¹⁸ συναναπαύομαι, rest with, rest along with. ¹⁹ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ²⁰ Φοίβη, ης, ἡ, Phoebe. ²¹ Κεγχρεαί, ὦν, ἡ, Cenchræe. ²² προσδέχομαι, receive, wait for. ²³ ἀξίως, worthily, in a manner worthy of. ²⁴ χρήζω, need, have need of.

πράγματι:¹ καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις² πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ
ἐμοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρίσκαν³ καὶ Ἀκύλαν⁴ τοὺς συνεργούς⁵ μου ἐν χριστῷ 3
Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον⁶ ὑπέθηκαν,⁷ 4
οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν
ἐθνῶν: καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον⁸ 5
τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχή⁹ τῆς Ἀχαΐας¹⁰ εἰς χριστόν. 6
Ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν¹¹ εἰς ἡμᾶς. Ἀσπάσασθε 7
Ἀνδρόνικον¹² καὶ Ἰουνίαν¹³ τοὺς συγγενεῖς¹⁴ μου καὶ συναιχμαλώτους
μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι¹⁶ ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ
γεγόνασιν ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν¹⁷ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν 8
κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Οὐρβανόν¹⁸ τὸν συνεργόν⁵ ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ 9
Στάχυν¹⁹ τὸν ἀγαπητόν μου. Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν²⁰ τὸν δόκιμον²¹ ἐν 10
χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.²² Ἀσπάσασθε 11
Ἡρωδίωνα²³ τὸν συγγενῆ¹⁴ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου,
τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν²⁵ καὶ Τρυφῶσαν²⁶ τὰς 12
κοπιώσας¹¹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα²⁷ τὴν ἀγαπητήν, ἥτις
πολλὰ ἐκοπίασεν¹¹ ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Ροῦφον²⁸ τὸν ἐκλεκτὸν²⁹ ἐν 13
κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον,³⁰ 14

¹ πρᾶγμα, τοσ, τό, deed, matter. ² προστάτις, ἰδος, ἡ, patron, benefactor. ³ Πρίσκα, ἡ, Prisca, Priscilla. ⁴ Ἀκύλας, ὁ, Aquila. ⁵ συνεργός, οὐ, ὁ, fellow worker. ⁶ τράχηλος, οὐ, ὁ, neck. ⁷ ὑποτίθημι, lay down, make known. ⁸ Ἐπαίνετος, οὐ, ὁ, Epaenetus. ⁹ ἀπαρχή, ἡς, ἡ, first fruit. ¹⁰ Ἀχαΐα, ας, ἡ, Achaia. ¹¹ κοπιᾶω, toil, labor. ¹² Ἀνδρόνικος, οὐ, ὁ, Andronicus. ¹³ Ἰουνιάς, ᾱ, ὁ, Junias, Junia. ¹⁴ συγγενής, kindred, relative. ¹⁵ συναιχμάλωτος, οὐ, ὁ, fellow prisoner, fellow captive. ¹⁶ ἐπίσημος, splendid, outstanding. ¹⁷ Ἀμπλίας, οὐ, ὁ, Ampliatius. ¹⁸ Οὐρβανός, οὐ, ὁ, Urbanus. ¹⁹ στάχυς, υος, ὁ, Stachys, head of grain. ²⁰ Ἀπελλῆς, οὐ, ὁ, Apelles. ²¹ δόκιμος, tested, approved. ²² Ἀριστόβουλος, οὐ, ὁ, Aristobulus. ²³ Ἡρωδίων, ωνος, ὁ, Herodion. ²⁴ Νάρκισσος, οὐ, ὁ, Narcissus. ²⁵ Τρύφαινα, ης, ἡ, Tryphena, Tryphaena. ²⁶ Τρυφῶσα, ης, ἡ, Tryphosa. ²⁷ Περσίς, ἰδος, ἡ, Persis. ²⁸ Ροῦφος, οὐ, ὁ, Rufus. ²⁹ ἐκλεκτός, chosen, elect. ³⁰ Ἀσύγκριτος, οὐ, ὁ, Asyncritus.

Φλέγοντα,¹ Ἑρμᾶν,² Πατρόβαν,³ Ἑρμῆν,⁴ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς
 ἀδελφούς. Ἀσπάσασθε Φιλόλογον⁵ καὶ Ἰουλίαν,⁶ Νηρέα⁷ καὶ τὴν 15
 ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν,⁸ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. 16
 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι⁹ ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ
 ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν¹⁰ τοὺς τὰς διχοστασίας¹¹ καὶ τὰ 17
 σκάνδαλα,¹² παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ
 ἐκκλίνετε¹³ ἀπ' αὐτῶν. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ 18
 χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ·¹⁴ καὶ διὰ τῆς
 χρηστολογίας¹⁵ καὶ εὐλογίας¹⁶ ἐξαπατῶσιν¹⁷ τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.
 Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοή¹⁹ εἰς πάντας ἀφίκετο.²⁰ Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν: 19
 θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς²¹ μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους²² δὲ εἰς τὸ
 κακόν. Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει²³ τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς 20
 πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.²⁴

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος²⁵ ὁ συνεργός²⁶ μου, καὶ Λούκιος²⁷ καὶ 21
 Ἰάσων²⁸ καὶ Σωσίπατρος²⁹ οἱ συγγενεῖς³⁰ μου. Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ 22

¹ Φλέγων, οντος, ὁ, Phlegon. ² Ἑρμᾶς, ᾱ, ὁ, Hermas. ³ Πατρόβας, ᾱ, ὁ, Patrobas. ⁴ Ἑρμῆς, οὔ, ὁ, Hermes. ⁵ Φιλόλογος, ου, ὁ, Philologus. ⁶ Ἰουλία, ας, ἡ, Julia. ⁷ Νηρεὺς, ἑως, ὁ, Nereus. ⁸ Ὀλυμπᾶς, ᾱ, ὁ, Olympas. ⁹ φιλημα, τος, τό, kiss. ¹⁰ σκοπέω, look at, contemplate. ¹¹ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ¹² σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ¹³ ἐκκλίνω, deviate, turn away. ¹⁴ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ¹⁵ χρηστολογία, ας, ἡ, smooth, plausible speech. ¹⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁷ ἐξαπατάω, seduce wholly, deceive. ¹⁸ ἄκακος, guileless, innocent. ¹⁹ ὑπακοή, ἡς, ἡ, obedience. ²⁰ ἀφικνέομαι, reach, arrive at. ²¹ σοφός, wise. ²² ἀκέραιος, unmixed, pure. ²³ συντρίβω, break in pieces, crush. ²⁴ τάχος, ους, τό, speed, quickness. ²⁵ Τιμόθεος, ου, ὁ, Timothy. ²⁶ συνεργός, οὔ, ὁ, fellow worker. ²⁷ Λούκιος, ου, ὁ, Lucius. ²⁸ Ἰάσων, ονος, ὁ, Jason. ²⁹ Σωσίπατρος, ου, ὁ, Sosipater. ³⁰ συγγενής, kindred, relative.

Τέρτιος,¹ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν,² ἐν κυρίῳ. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γάϊος ²³
ὁ ξένος⁴ μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Ἑραστός⁵ ὁ
οἰκονόμος⁶ τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος⁷ ὁ ἀδελφός. Ἡ χάρις τοῦ ²⁴
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

¹ Τέρτιος, ου, ὁ, Tertius. ² ἐπιστολή, ἡς, ἡ, letter, dispatch. ³ Γάϊος, ου, ὁ, Gaius. ⁴ ξένος, strange, stranger. ⁵ Ἑραστός, ου, ὁ, Erastus. ⁶ οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ⁷ Κούαρτος, ου, ὁ, Quartus.